

[Per Møller.]

den dag amerikanerne eller russerne kommer til månen, ligger der kun en symbolsk gestus i, at der plantes et russisk eller et amerikansk flag deroppe.

Der er flere andre meget positive og væsentlige bestemmelser i traktaten, men der er på et enkelt punkt også et hul, og det kan give anledning både til lidt betænkelighed og vel i særlig grad til fornyede anstrengelser i den kommende tid. Jeg tænker her på, at der ikke i traktaten er noget forbud mod at anvende bemandede militære rumstationer eller rumlaboratorier, og i og for sig forbyder traktaten ikke militær aktivitet som sådan i rummet — nok på månen og på himmellegemerne, men ikke i rummet. Man kan risikere, at denne sprække i det system, man nu er ved at opbygge, kan komme til at udhule de store fremskridt, som ellers er indeholdt i traktaten.

I USA har man jo et stort projekt i gang med opsendelse af bemandede rumlaboratorier. Til dette projekt er der afsat et beløb på 10 milliarder danske kroner, og det er bemærkelsesværdigt, at dette projekt bliver administreret af de militære myndigheder i USA, i første række det amerikanske luftvåben. Det betyder, at det foregår under et dække af hemmelighedsfuldhed; men den 25. august i fjor udtalte præsident Johnson en smule om, hvad sigtet var med netop dette projekt. Han sagde, at projektet skal fremskaffe viden om, hvad mennesket evner at gøre i rummet, og hvorledes denne evne kan blive anvendt til militære formål.

Nu er det jo sådan, at USA også har meget betydelige civile projekter i gang, og her tiltrækkes opmærksomheden i særlig grad af forsøget på at sende mennesker til månen. Men i den amerikanske debat om disse spørgsmål er man gang på gang stødt på spørgsmålet: efter månen, hvad så? Der er ikke noget svar på dette spørgsmål endnu, og det kan man vel heller ikke vente. Da Columbus begav sig til Amerika, beskæftigede han sig heller ikke med, hvad der skulle ske, når han nu havde opdaget Amerika eller noget tilsvarende. På samme måde med udforskningen af rummet; man kan ikke have noget rigtigt overblik over de muligheder, der åbner sig. Men man kan ikke lade være at pege på den risiko, der kan ligge i, at hvis der ikke gives noget

rigtigt svar på dette spørgsmål, kan der ske en forskydning af tyngdepunktet, således at de projekter, der er i gang i militært regie, vil påkalde sig øget opmærksomhed og øget interesse.

I de militære fagtidsskrifter i USA har man drøftet, hvad man kan bruge de bemandede rumskibe eller rumlaboratorier til. Der er peget på rekognosceringsopgaver, og der er ikke tvivl om, at man fra disse rumskibe kan gøre et spiongearbejde af en helt anden kvalitet og rækkevidde, end vi ellers kender det. Men der er også peget på, at man fra sådanne rumskibe kan gennemføre kontrol med og operativ støtte til militære styrker på jorden, til søs og i luften, og det er også nævnt ved et par lejligheder, at man herigennem kunne undersøge gennemfærligheden af bombardementer af jorden fra det ydre rum. Endelig er der også peget på — og det er selvfølgelig noget mere opmuntrende — at disse rumlaboratorier vil kunne bruges som et led i visse nedrustningsforanstaltninger, fordi man fra sådanne rumlaboratorier kan sikre, at der ikke sendes kernevåben i kredsløb; man kan rapportere store troppekonzentrationer, man kan spore ubåde og almindelige skibsbævægelser. Dette forudsætter vel imidlertid, at de pågældende rumlaboratorier ikke drives af et enkelt lands militære myndigheder, men at de under en eller anden form administreres internationalt, og på det punkt er der ligesom en opgave, der endnu ikke er taget op; den er endnu ikke løst. Der ligger noget vist skræmmende i, at man kender meget til, hvad USA har planer om i denne henseende; hvad Sovjet har i tankerne, ved vi ikke meget om, men således som mekanismen er i den kolde krig, må man vel forudse, at Sovjet ser dette som en udfordring, som man tager op. Man ser altså omridset af en kappestrid mellem USA og Sovjet på dette område.

Dette er kun nævnt for at understrege, at der trods de vældige fremskridt, traktaten indebærer, dog er en sprække, som har givet anledning til en del bekymring, men som også indeholder en udfordring til at gå videre og sikre, at man i FN kan tage det sidste skridt og udbygge den her foreliggende traktat; således at der ikke bliver nogen smuthuller. Jeg vil gerne spørge ministeren, om regeringen er indstillet på